

TAKDİR KOMİSYONU KARARINA DAYALI TARHİYATLAR – 17.05.2010

Dr.Bumin DOĞRUSÖZ

Vergi Usul Kanunu'nun tarh zamanaşımı süresini düzenleyen 114. maddesine göre veriyi doğuran olayı izleyen yılbaşından itibaren beş yıl içinde tarh ve tebliğ edilmeyen vergiler zamanaşımına uğrar. Bu maddenin ikinci fıkrasında yer alan düzenlemeye göre "Şu kadar ki, vergi dairesince matrah takdiri için takdir komisyonuna başvurulması zamanaşımını durdurur. Duran zamanaşımı mezkûr komisyon kararının vergi dairesine tevdiini takip eden günden itibaren işlemeye devam eder."

Bu düzenlemeye göre vergi dairelerince takdir komisyonuna müracaat edilen hallerde dosyanın takdir komisyonunda beklediği süre kadar zamanaşımı süresi işlememekte, dosyanın daireye gelişinden itibaren süre kaldığı yerden itibaren işlemeye devam etmektedir. Ancak bu düzenleme, mükellef haklarını önemli ölçüde zedeleyen bir maddedir. Çünkü, ilk olarak takdir komisyonlarına matrah belirleme konusunda süre verilmemiş, takdir komisyonlarının hizmetin gereklerine göre örgütlenmesi ve iyi çalışma koşulları oluşturulmamış, takdir komisyonlarında bekleyen sürenin zamanaşımına etkisi çerçevelenmemiştir. Bunun neticesinde de takdir komisyonlarında dosyalar, biraz da iş yoğunluğu sebebi ile yıllarca bekler hale gelmiştir. Bu kötü örgütlenmenin acısı ve bedeli de mükellefe yüklenmiştir. Dosyaların takdir komisyonunda yıllarca beklediği süre, mükellef aleyhine gecikme faizinin işlediği dönem olarak uygulanmış, bu uygulamayı düzeltecek yasal düzenlemeler yapılmamıştır. Yani Hazine, idarenin kötü örgütlenmesi ve hizmetin geç çalışmasından nemalanır hale gelmiştir.

Hukuk devleti anlayışı ile bağdaştırılması mümkün olmayan bu düzenleme nihayet Diyarbakır Vergi Mahkemesi tarafından Anayasa Mahkemesi'ne taşınmıştır. Düzenlemeyi anayasal buyruklar açısından inceleyen Yüksek Mahkeme, E. 2006/124 K. 2009/146 sayı ve 15.10.2009 günlü kararı ile anayasaya aykırılık sebebi ile iptal kararı vermiştir.

İptal kararının gerekçesine göre "İtiraz konusu kuralda, vergi dairesince takdir komisyonuna başvuru yapıldıktan sonra matrahın tespiti, buna ilişkin kararın oluşturulması ve kararın gönderilmesinde bir süre öngörülmemekte, çalışma süresi tamamen komisyonun takdirine kalmaktadır. Ancak, zamanaşımının durmasının süreyle sınırlandırılmaması, vergi mükellefleri yönünden uygulamada keyfiliğe, haksızlığa, eşitsizliğe yol açacak sonuçlar doğurabilecek niteliktedir. Zamanaşımının durma süresinin belirsizliği, makul ve adil bir sürenin bulunmaması, vergi dairesince matrah takdiri için başvurunun sırf zamanaşımını durdurmak için keyfi olarak kullanılmasında güvence sağlamayacağı gibi yükümlüye vergi tahsilatının geciktiği süre kadar gecikme zammı ve faizi uygulanacak olması da yükümlünün vergi yükünü artırarak haksız sonuçlar doğmasına neden olabilir."

Ancak Yüksek Mahkeme 8.1.2010 günlü Resmi Gazete'de yayımlanan bu kararının hüküm fıkrasında "Kararın Resmi Gazete'de yayımlanmasından başlayarak altı ay sonra yürürlüğe girmesine" karar vermiştir. Dolayısıyla bu iptal kararı, 8 Temmuz 2010 tarihinde yürürlüğe girecektir.

Anayasa Mahkemesi'nin kararın yürürlük tarihi olarak ileri bir tarihi belirlemesi, yasama ve yürütme organına yönelik bir belirleme olup, bu süre zarfında iptal olunan düzenlemenin yerine hukuka uygun yeni bir düzenleme yapılmasını sağlama amacını taşımaktadır.

Bu nedenle dosyanın takdir komisyonunda bulunduğu sürece zamanaşımının duracağı yönündeki düzenleme 'kanuni idare' ilkesinin gereği olarak idare için yürürlüktedir. Ancak bunu fırsat bilen vergi idaresi, takdir komisyonunda bekleyen dosyaları hızla sonuçlandırarak belirlenen matrahlara göre yapılacak tarhiyatları 8 Temmuz'dan önce mükelleflere tebliğ

etme telaşına girmiştir. Nitekim pek çok mükellefe, bu şekilde yıllar öncesine ilişkin yapılmış tarhiyatlar (vergi/ceza ihbarnameleri) tebliğ edilmiştir.

Tebliğ edilen tarhiyatlar, 2001, 2003 gibi yıllara ait olup, takdir komisyonlarında dosyanın yaklaşık dört-beş yıl belediği tarhiyatlardır. Belki Anayasa Mahkemesi'nin kararı olmasaydı, tarhiyatlar bir bu kadar süre daha alabilecekti. Ve yine, Anayasa Mahkemesi'nin kararı olmasaydı, mükellefler bütün bu süreler için işleyen gecikme faizini ödeyeceklerdi. Bu şekilde takdir komisyonu kararına dayalı tarhiyata muhatap olan ve idarenin takdir komisyonuna başvurusu olmasaydı tarhiyatın zamanaşımına uğramış olacağı mükellefler için gidilecek tek yol, yargı yoludur.

Açılacak davada, önce Vergi Usul Kanunu'nun 114/2 maddesinin anayasaya aykırılığını ileri sürmek ve sonra da zaten iptal edilmiş olduğundan bahsedilmesi halinde, bu davalar mükellefler lehine sonuçlanacaktır. Çünkü mahkemeler, Anayasa Mahkemesi'nce kararın yürürlüğe girmesi ileri bir tarihe bırakılmış olsa dahi, kararlarında anayasaya aykırılığı artık Yüksek Mahkeme kararı ile sabit olmuş bir düzenlemeyi esas alamayacaklarından, bu tarhiyatlar zamanaşımı sebebiyle iptal edilecektir.

Bu nedenle idarenin bu konudaki çabası bize göre boşunadır. Bu nedenle kendilerine ihbarname tebliğ edilen mükellefler, boş yere panik yapmasınlar.

Kaynak: http://www.referansgazetesi.com/haber.aspx?HBR_KOD=139930&YZR_KOD=156,
(erişim tarihi: 17.05.2010)